

Rytmask del

Rytmask del. Inte ett ord som kanske säger en så mycket. För de allra flesta människor betyder det säkert ingenting. I waldorfskolesammanhang lär man i alla fall få höra det.

Nå, vad är det?

En stor hjälp.

Hjälp?

Ja, hjälp.

En god vän till mig frågade mig nyligen vad i all världen "rytmask del" är för något.

Jag höll på med något annat och hade egentligen varken lust eller ork att svara på stora, djupa frågor om livet. Jag svarade därför helt kort att det är den del av morgonlektionen eller, som man säger i waldorfskolan, morgonperioden, där man sjunger, läser verser och gör olika rytmaska övningar.

Hon lät sig nöjas för tillfället.

Men inom mig gnagde det.

Vet jag vad rytmask del *egentligen är*? Det jag hade svarat var ju inte fel, men räcker det?

I höstas var min klass (på klasslärarutbildningen) ute på praktik. När vi kom tillbaka ville vi ha rytmask del. Vi ville öva

sånger, morgonspråk, verser – helt enkelt öva oss i att börja dagen på det viset. Vi resonerade att man behöver kunna så många sånger att det aldrig är för tidigt att börja. Så vi skred till verket.

Hösten kom med Mikaeli, Lyktest, Sankt Martin, fallande löv och in i vintern fallande snö och jul – och vi sjöng oss genom alltihop. Jag kände starkt att när vi gjorde vårt bästa för att sjunga årstidsbundna sånger och hitta rätt stämningar fick jag en annan tidsuppfattning.

Tidsuppfattning? Ja. Tiden kändes som att den gick lite långsammare. Det var som om den inte kunde ila förbi mig nu när jag lagt den under lupp. Jag kände mig lite mindre stressad.

Januari kom och med det började vår kurs i biologi. Aarne Lahna gav oss till uppgift att till varje dag förbereda en naturbetraktelse, och vi försökte efter bästa förmåga.

Jag tog för vana att verkligen titta på himlen, soluppgång och solnedgång bland annat, månen, en och annan fågel och skrumpna svarta nypon, och igen infann sig känslan av att hålla tiden i handen.

Dessa naturbetraktelser var del av den rytmiska delen, att berätta för varandra några små berättelser på morgonen är del av det.

Det hade jag inte berättat för min vän när hon frågade, jag hade bara inte tänkt på det.

Förutom att jobba vidare med vår rytmiska del, så läste vi Ilkley-kursen och i Ilkley-kursens 7:e föredrag hållet den 11 augusti 1923 säger Steiner:

”Vi måste bara förstå följande. Det rytmiska systemet, som ligger till grund för allt konstnärligt, det tröttnar aldrig. Hjärtats och andningens verksamhet fortsätter outtröttligt från födelsen till döden. Trött kan människan bara bli genom sitt intellektuella system och genom sitt viljesystem. Det tröttar att tänka, det tröttar att röra sig kroppsligen. Men eftersom tänkande och kroppsrörelser naturligtvis ingår i allt liv, så tröttar allting i livet. För barnens del får man se till att trötthet uppträder så lite som möjligt.”

Det tål att tänka på.

Jag kan i alla fall berätta att de perioder vi har haft rytmisk del regelbundet på seminariet har undervisningen känts lättare och vi kommer bättre överens som grupp. Något händer när man tar några minuter, samlar sig och gör något som alla verkligen deltar i.

I naturen ser man de stora rytmerna. I sången har man naturligtvis rytm i musiken, i andningen, i ljudvågorna, i att vissa sånger kommer tillbaka vid vissa tider på året; rytm.

Rytm är så kraftfull att när tillräckligt många människor går i takt kan rytmen få hela broar att rämna.

Vi är genomsyrade av rytm; när rytmen stannar, stannar vi; då dör vi. Andningen upphör, hjärtat stannar. Då är det slut.

Christine Enström, fd elev i Martinskolan

Dikter från en svenskperiod i

klass 6

Vi läste dikter av nordiska författare för att få inspiration. Vi kom på att dikter kan se mycket olika ut. De kan vara: långa eller korta, med eller utan rim, enkla eller komplicerade, allvarliga eller humoristiska och handla om verklighet eller fantasi.

Vi fick fria händer att skriva dikter; hur som helst och om vad som helst. Här är resultatet. (Vi valde själva ut vilken av våra dikter vi ville visa fram

Klass 6

Hunden i kosmos

Likt en cheddarost svävar den omkring
där i kosmos
på det turkosa himlavalvet
på den blanka stjärnkartan
i alla människors hjärtan
i alla djur och växters själar
Långt långt borta kan man höra
dess klagande skall
där den stillsamt galopperar på himlavalvet
Hunden i kosmos.

Joel

Big Bang

Det är litet som en molekyl
kanske mindre
men ändå så stort.
Allting finns där.
Det är redo att skapa galaxer
solsystemet och mycket mer.
Plötsligt drar det ihop sig
till storleken av en atom.
Sedan kommer den största explosion
som någonsin existerat.
Men efteråt är allting helt och runt.
Jag ser en samling stjärnor,
jag tar mig närmare,
men när jag kommer fram
så kommer det bara upp
mera samlingar av stjärnor.
När jag kommer till en av dom
ser jag en planet som är alldeles blå,
fast när jag kommit närmare
ser jag att det finns lite grönt.
Och när jag kommit fram
så har jag kommit fram
till våran jord.
Och är finns jag än idag
-och skriver dikter.

Jonas

Snögubben

Snön faller så vackert utanför,
snögubben står så fin utanför.
Jag går ut till den och tänker:
-Vad lycklig jag är!

Daniel

Penseln

Hårig
av trä
ibland lite metall
ofta bra att ha
-penseln.

Moa

Dog

Hoppsan du bara dog.
Stack, försvann, bara drog.
Bort från världen, bort från oss.
Står på balkongen och tar ett bloss.
I testamentet du faktiskt skrivit.
Mig din badrumsspegel du givit.
Den gick sönder förra söndan
men en limburk jag däremellan fann
Spegeln jag sedan limmade fast.
Dagen därpå fick jag en last.
Lasten innehöll saker från dig.
Glad jag blev – tack och hej

Toivo

Ekerö

Ekerö är ganska fint.
Det är mycket skog, tall och djur.
Det finns en känsla där
-när man är där.

Torbjörn

Tårar

Tårar är vatten, vatten är tårar,
Jag gråter här och nu,
tårar är vatten, vatten är tårar,
tänker jag just nu.
Tårar är vatten, vatten är tårar,
Äsch, jag skriker nu!

Hennie

Min katt

Jag gillar att leka med min katt,
som brukar sova i en hatt.
Han tycker det är kul,
att få en fisk till jul.
Då kan han knappt stilla sin iver
Och – åh vad han älskar oliver.

Evelina

Som en bloddroppe

Som en bloddroppe
flöt du i våra hjärtan
Som en bloddroppe
flöt du iväg från våra hjärtan.
Fast en sådan bloddroppe
finns alltid kvar i våra hjärtan

Elias

Sopborsten

Sopborsten är en mystisk filur.
Den sveper omkring i vindarnas kraft,
när man håller i dess skaft.
Detta är ett kraftigt hjälpmedel.
Det är inte gratis, du måste betala med en
och annan sedel.
Den utplånar dammtussarnas oändliga styr-
ka.
Nu ska vi en sopborste dyrka.
Som hundarna skäller, som bäbisar gnäller,
all denna kraft finns i denna skapelse,
lika mycket som det finns socker i en ba-
kelse.

Vayu

På vintern

På vintern är det vitt och kallt
mörkt och grått
men ändå flott.

Bergen täckta av snö,
som snart ska gå i tö,
rasa ner från bergets topp,
skrämma hela bygden opp
På vintern finns det snö
som snart ska gå i tö

Lazar

En gång var jag frö

En gång var jag frö,
och en gång ska jag dö.
Nu är jag en blomma
och står på bordet i ditt rum.
En gång var jag liten,
en dag blir jag sliten.
Nu är jag en blomma,
som plockades av dej.

Emelie

Stjärnorna

Stjärnorna glimmar på himlen svart.
Av minnen vi tröstas dag och natt.
För varje dag som går
gråter jag en liten tår,
av all sorg du lämnat kvar.

Lina

Ljuset

Ljuset i mörkret lyser så starkt.
Stjärnorna glimmar när mörkret är här.
Natten är svart, men natt blir till dag.
Solen den skiner och ljuset är här.
Mörkret är borta
och livet är det korta.
Symbolen för ljuset är äntligen här
Något som säger att våren är här.

Ellinor

Skogen

Blått är vått, men ändå torrt.
Grönt är skönt och så grönt.
Jag går i skogen och ser alla färger
alla löven, som är orangea.
Dom ligger på marken i skogen
Brunt är så vackert –
lite här och där finns det svampar.
Fåglarna sjunger,
hackspetten hackar.
Allting är så vackert

Julian

Snön

Snön faller ner mot jorden.
Solen skiner ner
Fåglarna flyger så snabbt.
Träden susar i vinden.
Den lilla bäcken är frusen.
Jag går ner,
sen vet jag inget mer.

Noak

Vattendroppen

Vattendroppen är liten
Liten som ett frö
Faller ner från himlen
Och faller i en sjö

Emilia

Musen

Jag är en liten mus,
som bor i ett hus.
Jag brukar äta ost och nötter
och ha SPA-dagar för mina fötter.
En dag fick jag besök
Det var en snäll gök.
Denna snälla gök
har hittat spisen i mitt kök.
Nu måste jag sätta stopp,
för snart brinner hela huset opp!

Klara

Klassresor

Maj 2005

Martinskolan fick vid Skolverkets inspektion påpekande att skolan inte får ta ut någon avgift från föräldrarna i samband med klassresorna.

Alla är dock överens om att det ligger ett stort värde i att resa och kollegiet har därför arbetat fram vilka resor som kan anses pedagogiskt motiverade.

Resorna finansieras så att varje elev får en bestämd "peng" från skolan till respektive resa.

"Pengen" ska räcka till en rimlig resa på resans tema.

Om klassen sedan vill söka bidrag från annat håll eller **arbeta in** ytterligare pengar till en längre resa är det lärarens och föräldrarnas ansvar.

Ledningsgruppen har beslutat att följande ska gälla för läsåret 05/06.

Klass 1-5: I de lägre klasserna görs inga längre resor utan endast utflykter med enstaka övernattnig.

Klass 6: Den första riktiga resan på ämnet geologi. Eleven får en "peng" på 2 000:-/elev.
Resmål inom Sverige.

Klass 7-9: Ingen resa i klass 7.
I klass 8 behåller vi veckan i Sjövik, som är en vildmarksupplevelse.
Elevpeng 1 000:-/elev.

Bondgårdspraon tas bort och ersätts med en trädgårdspraktik på hösten i klass 9. Då går det att ordna praktikplatser i Stockholm och ingen behöver inkvarteras på annan ort.

I klass 8 på våren görs också en längre resa på temat natur men det är också viktigt att den har en social karaktär. Resan ska vara förlagd inom Norden och pengan blir 3 000:-/elev. Denna resa ersätter resan i klass 9 som har fått karaktären av en avslutningsresa.

I klass 9 gör man något annat som avslutning.

Klass 10-12: I klass 10 ingår fältmätningen i kursplanen.

Elevpeng 1 000:-.

I klass 11 en botanikresa. Elevpeng 1 000:-.

Fältmätningen och botanikresan går till samma plats i Sverige och en viss tid av resan har man gemensam.

I klass 12 har vi arkitekturresan. Elevpeng 3 500:-.

För alla resor i gymnasiet gäller att resan ska redovisas, och detta ska återspeglas i omdömet. Om man inte kan vara med på resan ska man ha giltigt skäl och då få en annan uppgift som också ska redovisas.

Detta gör att ingen resa på gymnasiet kan ligga senare än mitten på maj för att man ska hinna med uppföljningen.

För Stiftelserådet och Ledningsgruppen
Inger Larsson

Låt oss motverka det framforcerade vuxenblivandet

Jag stod där på H & M, i Ringen, med en stor klädhög i famnen. Glad och stolt över att äntligen kunna köpa något nytt till min dotter, det extra höga studielånet i början av terminen hade gjort det möjligt. Jag ville att min dotter skulle få känna sig fin! Och för en gångs skull få vara klädd som "alla andra". Därför stod jag nu där, i stället för på någon klädbytdag i Parkleken.

På väg mot kassan kom jag på att ett par strumpbyxor också behövdes. Jag passerade flickavdelningens trosavdelning; där såg jag en behå avsedd för fyraåringar...

Pulsen ökade, orden forsade ur mig när jag vände mig till expediten som stod och plockade kläder:

- Men varför säljer ni sånt här? Vad ska en fyraåring med en behå till?

Expediten försvarade sin arbetsgivares kläder.

- "Toppen" är till för att värma barnet.

- Men, magen då? Behöver inte den värmas? Vad är det för värme som ett sådant plagg ger som slutar mitt på bröstkorgen? Det är ju en behå. Rena pedofilgodiset!

En tredje kvinna stod i bakgrunden och följde diskussionen, hon plockade långsamt bland kläderna som för att dröja sig kvar.

Expeditens chef skyndade fram och försökte vinna min sympati genom att mena att det handlade om ett skydd för små flickor.

- Det är ju svårt när de växer och så...

Hon menade att det är svårt för flickor när de börjar få små "knoppar". "Toppen" är alltså till för att det inte ska synas att flickorna börjar få bröst. Något helt naturligt problematiserades. Dessutom fanns ju där toppar för fyraåringar...

- Men om det nu är så, att vår tid är så sjuk så att flickor blir mobbade för sina "knoppar", ska ni då underblåsa det med så kallade toppar? Och varför måste de då ha magen bar, som snarare understryker än döljer att de håller på att få bröst, genom att resåren drar in hullet strax under "knopparna"? Varför kan de inte ha vanliga linnen?

En främmande kvinna steg raskt fram:

- Jag vill bara säga att jag håller med henne, sa hon och syftade på mig.

Den kvinnliga expediten och hennes chef hänvisade mig till att ringa de inköpsansvariga.

I kassan visade expediten, som förmedlade telefonnumret, mig sympati. Hon tycktes känna sig ganska maktlös. Väl hemma ringde jag den inköpsansvarige för flickunderkläder i Europa. Kvinnan var väl förtrogen med marknadsförarens första lag; kunden har alltid rätt.

Hon lyssnade noga på mina argument: Flickors rätt att vara barn, sexualiseringen och objektiviseringen av deras kroppar.

Pedofilers förvrängda verklighetsuppfattning som går ut på att barn är som vuxna, med vuxnas behov men i barns kroppar, och som pedofilen genom sina sexuella handlingar "hjälp". Sexualiseringen av flickorna, som bland annat uttrycks genom vuxenattribut förmedlade via reklam, media och mode, bekräftar för pedofilen att det verkligen rör sig om ett barn som bär en vuxensexualitet inom sig. Bekräftar alltså att han har "rätt". (*Vet ni förresten att det finns en rörelse som anser att de kämpar på samma arena som de homosexuella, de är en sexuell minoritet helt enkelt...de vågar till och med argumentera för sina argument ute på Internet?*)

Den europaansvariga inköparen menade ändå att H & M var bättre än vissa andra konkurrenter (läs Lindex, de lär enligt uppgift ha haft push-up behå för tioåringar...) dessutom var det ännu värre i Frankrike; där var det alldeles förskräckligt, och man ansåg i utlandet att H & M var oerhört restriktiva...

Men kvinnan fick mig ändå till slut nästan svarslös när hon sa att föräldrar aktivt frågar efter dessa produkter. Hittar de inte dem i butiken så frågar de efter dem.

Och så förtrogen är jag vad gäller företagsekonomi och marknadsföring att jag tror att det kan ligga något i det hon sa, det är nämligen helt idiotiskt ur företagsekonomisk aspekt att producera och ta upp lagerplats med produkter som ingen vill köpa...

Det är dock ett faktum som ändå inte tar bort H & M:s ansvar.

Men en sak visar det; vi föräldrar har makt.

Om de tar in produkterna i butikerna för att vi frågar efter dem, så kan vi även få dem att inte ta in dem, genom att inte köpa dem.

Köper vi inte – säljer de inte.

Och detta gäller naturligtvis inte bara dessa produkter, det gäller till exempel också butikernas stringtrosor för tio-åringar... :-{

Barnen ser reklamen, och de ser de förföriskt draperade kläderna i butikernas värld.

De pekar och vill ha...

Jag läste en krönika skriven av en förälder som återgav hans dotters verklighet, han berättade om den press hans dotter enligt honom genomled när hon var den enda utan stringtrosor...han gav efter, hon fick sina stringtrosor så att hon inte skulle vara utanför när de klädde om till gympan.

Detta som ett exempel på den dynamik som kan uppstå.

Jag tror att de flesta föräldrar vill sina barn det allra bästa. Man vill inte att ens barn ska känna sig utanför. Man vill att barnet ska få känna sig "som alla andra" och man vill inte neka sitt barn det man tror ger barnet glädje.

Men...

låt oss motverka det framforcerade vuxenblivandet!

De signaler och budskap vi och vår omvärld ger våra barn påverkar dem mer än vi tror. Dessa signaler förmedlas inte i

första hand verbalt, utan via mer svårgenomskådade medier och kanaler.

Bojkotta "barnbehå" eller så kallade "toppar" och stringtrosor m.m. Reagera och agera när du möter dessa och liknande produkter i butikerna! Kom ihåg att företag är oerhört måna om sin goodwill, sitt goda "rykte".

Om ditt barn ser på TV, ha koll på vad det ser, sitt med ditt barn! Eller stäng av TV:n. Om ditt barn har egen TV i sitt rum, har du verkligen koll på vad hon/han ser? Är Lena Philipsson en bra förebild för din 10-åriga dotter? Vill du att din 7-åring ska stå vid spegelbilden och försöka dansa som hon...? (För er som inte är insatta, Lena Philipsson är mycket uppfinningsrik när det gäller vad man under ett sångnummer kan göra med ett mikrofonstativ). Vill ditt barn vara "coolt" så finns det kanske bättre alternativ än Britney Spears. Lyssna på musikens texter, vad handlar texten om egentligen. Är det en berättelse du tycker hon/han är mogen att ta till sig? Vill du verkligen att din son ska sjunga på den där texten?

Låt inte ditt barn surfa ensam vid datorn! Med ett klick med musen kan avgrundsdjup tränga sig in i ditt barns liv. (Det handlar inte om IT-fientlighet, med Internet skulle demokratin i världen kunna utvecklas fantastiskt, om alla får råd att köpa dator vill säga.)

Hjälp henne eller honom att genomskåda marknadsföringsmakt (återigen det handlar inte om någon slags extremism; jag är diplomerad marknadsekonom. Marknadsföring är som pengar; kan användas både till gott och ont).

Uppmuntra ditt barn att "Känna Ja – känna Nej", så att barnet stärks i att säga Nej och får civillkurage och stöd att stå emot gruppträck och annat - vågar säga Nej.

Lyssna på ditt barn, lyssna även på ditt barn tystnad, så du hör den verklighet hon eller han lever i, hjälp ditt barn genom att lotsa förbi grynnor och grund. Man behöver inte göra så mycket aktivt, det räcker med att visa att man klarar av att höra, barn skyddar så gärna oss föräldrar. Och du kanske blir förvånad ibland över det du får höra. De berättelser jag hört direkt och indirekt (berättelser som berör ämnet sex) förmedlade av och om barn på Martin-skolan och från barn på annat håll skulle jag önska att jag sluppit höra. Men samtidigt är jag glad åt det faktum att jag givits det förtroendet, och i andra fall, när det har hela har skett via slumpens vägar, så har jag även varit glad över det, för jag tror på att se verkligheten som den är. **Det är då man kan göra något åt den, och förhoppningsvis mota Olle i grind.**

Att veta hur barn blir till är det inget märkligt med, det är något som barn i alla tider på ett naturligt sätt lärt sig genom att leva nära naturen, det är bara i vår tid den biten har blivit så "tillkrånglad".

Det här handlar inte om någon slags nymoralism, sexualitet är något i grunden fint, det kan du med gott samvete **förmedla** till ditt barn; "sex handlar om något som vuxna sysslar med när de tycker om varandra, för att de vuxna mår bra av det". Det kan inget barn lida skada av. Barn vill att deras föräldrar ska vara glada och må bra.

Barn har också känslor, känslor av vällust och en nyfikenhet och ett fnissande och tisslande kring dessa frågor är helt som det ska. Men att utforska och "leka doktor" är något helt annat än det jag pratar om här.

Gränserna bör vara tydliga; vuxenvärldens sexualitet med dess attribut har inget i barnets värld att göra.

Vi har att göra med starka motkrafter, men de är inga ansiktslösa monster utan består bara av vanliga människor som man faktiskt kan påverka, inte bara genom vår uppfostran av våra barn, utan också genom våra konsumtionsmönster.

Charlotte Riessen

Välkommen till
Martinskolans sommar-
avslutning 2005
Onsdag den 8 juni
klockan 10.00 på skolgården

Mitt delvis sportiga sportlov

”Det är lugnt”, sade han. ”Jag lovar”. ”Ärligt”? frågade jag osäkert. ”Ja, absolut”! Jag har åkt här flera gånger redan”. ”Då så”, sade jag, inte helt övertygad.

Jag rättade till mina något igenimmade skidglasögon som jag en gång fått av morfar då jag hjälpte honom att röja på vinden. Jag hade inte vågat att tacka nej.

Jag kikade genom brillorna, ned för branten framför mig. Det var inte lika mycket snö här som hemma i Stockholm. På vissa fläckar tittade marken fram. Detta skrämde mig något då jag tänkte på konsekvenserna om jag skulle ramla av just där, en illa tilltuktad näsa eller kanske en uppfläkt läpp.

Nu satt jag alltså här, i en blå pulka högt upp i backen.

”Vad väntar du på?” sade han och börjar plötsligt hosta. En skrovlig hosta långt ner i bröstet.

Jag blir genast orolig och frågar om han har sin medicin med sig. Han nickar och jag ser hur han plågas då han försöker dra in luft.

Under hela tiden vi känt varandra har han haft denna eländiga hosta tänkte jag sorgset.

Jag väcks ur mina funderingar då pulkan sakta börjar glida framåt.

Rädslan stiger inom mig och jag försöker genast bromsa, men på grund av det milda vädret hade jag lämnat vantarna hemma, så snön skär i händerna och jag drar genast bort dem och klamrar mig istället krampaktigt fast i pulkans sidor.

Pulkan ökar farten, det går fortare och fortare. Skidglasögonen pressas hårdare och hårdare mot mitt ansikte.

Pulkan accelererar ytterligare, jag tänker: "Satan i gatan vad fort det går!"

Munnen fylls med luft och kinderna spänns ut som två bad-bollar.

Jag känner hur tungan släpper från sitt fäste, plopp! Den slinker ned i halsen och vidare ned i magen. Jag försöker säga något, men det hörs bara ett konstigt gurglande ur strupen, det roar mig mycket och jag försöker säga mitt namn. Det enda som hörs är ungefär: "Aaangeeahaa."

Jag kluckar förnöjt för mig själv, men blir plötsligt åter medveten om att jag sitter i en pulka, som i ett rasande tempo dundrar ned för backen.

Jag sneglar ned på min högteknologiska klocka med inbyggt kylskåp och ser förvånat att ena rutan blinkar. Jag fokuserar blicken och ser till min häpnad att den visar på 9 G-krafter. "So long, blybatong", tänkte jag, nu paralyserad av skräck. "Pling"! 10 g-krafter.

Jag känner hur näsan trycks inåt, sakta som när man biter i geléhallon. Plötsligt ploppar den ut på baksidan av huvudet och börjar tänjas ut. Den blir längre och längre och fladdrar

nu som en vimpel därbak. En lukt av smält plast når min något annorlunda näsa och jag märker att hela pulkan håller på att smälta sönder och samman. "Det måste vara friktionen mot snön", tänkte jag. Pulkan smälter så småningom och färden fortsätter nu på byxorna. Men även de hettas upp och börjar brinna. "Sabla nylonbrallor."

Avnötningen fortsätter ett bra tag ända tills jag till slut susar fram på bara sittbenen. När även benen börjar pulvriskas dyker det plötsligt upp en snötäckt sten framför mig. Jag blundar och hoppas på det bästa. "Schvooop!"

Jag känner mig plötsligt tyngdlös, "Märkligt", tänker jag och kikar nedåt och ser till min förvåning att jag befinner mig uppe i luften. "Smack!" Jag har fastnat med halsen i en grenklyka och känner hur adamsäpplet drar en repa i struphuvudet.

Jag känner något komma ända nedifrån tårna, något som i otroligt hög hastighet rusar genom kroppen, vidare genom halsen och med samma effekt som hos en kameleont slungas tungan ut ur munnen och far vidare genom luften och träffar en förbipasserande kråka mitt i huvudet. Kråkan dör ögonbög och far som en missil mot marken och näbben före rakt i en hundskit.

Jag kan inte låta bli att skratta åt denna löjlige syn. Jag lirkar mig loss från grenklykan och börjar klättra ner ur trädet. Väl nere rättar jag till skidglasögonen och börjar, något kvaddad, vandra tillbaka upp för backen på jakt efter en ny pulka.

Andreas 9a

På begäran från elever har Martinskolans gymnasium börjat hösten 2004 med utökad studiekurs i naturvetenskapliga ämnen vid sidan av estetiska hantverksprogrammet som kom igång höstterminen 2003.

Utökad studiekurs i naturvetenskapliga ämnen innebär att eleverna läser flera kurser i NV-ämnen ca 6 timmar i veckan. I gengäld har undervisningen i hantverk minskat med sammanlagt 100 poäng, genom att stenhuggningen utgår helt och annat hantverk minskas med 50 poäng.

Skolan arbetar för att denna inriktning i framtiden även ska godkännas som ett naturvetenskapligt program. Detta kan ske tidigast hösten -06. Den utökade kursen ger sammanlagt 2900 poäng mot waldorfprogrammets 2500.

Det estetiska hantverksprogrammet syftar till att ge fördjupade kunskaper i de klassiska hantverksmaterialen: textil, keramik, papper, trä och metall. Genom design- och formgivningsövningar får eleverna pröva på olika uttrycksformer och testa sin förmåga och sitt intresse.

nasievalet

Eleverna läser endast A-kursen i matematik, men får följa kursen i matematik B om man så önskar. Svensk undervisningen har skurits ner något men eleverna fullgör fortfarande kurs A och B i svenska.

Övrigt schema tid följer eleverna det ordinarie waldorfprogrammet med de andra eleverna som en sammanhållen klass.

Vid frågor kontakta oss.

Martinskolan gymnasiegrupp

Söders Waldorfgymnasium

Waldorfprogrammet

Estetiska Hantverksprogrammet

Naturvetenskaplig inriktning

Rätt val?

Gör ett omval!

Martinskolan
www.martinskolan.se

Sagan utan slut

Det var en gång ett land i en tid då Kungen och Drottningen inte längre styrde landet. Kungen var nog god och klok. Drottningen var både god och klok och mycket vacker.

Folket hade bestämt att folkets valda representanter skulle styra landet genom en regering. (Ja det är ju en lång historia, som får berättas vid ett annat tillfälle, om hur DET gick till).

Regeringen avgudade allt som var stort, effektivt, ordentligt och rent. Hela landet skulle bli som en stor fabrik där allt sköttes enligt väl utarbetade regler. Folket visste nog inte sitt eget bästa, sade man, så det var väldigt viktigt att det fanns regler för allt. Folket skulle inte behöva göra FEL. Ingen skulle vara fattig, sjuk, dum eller något annat konstigt som inte såg snyggt ut eller på annat sätt inte passade in.

Nu fanns det dock människor i det här landet, vid den här tiden, som ville leva och göra saker efter eget huvud så att säga. Några ville tex. inte alls att deras, i regeringens ögon, lilla fattiga lantbruk skulle bli såsom en fabrik. De ville ha sina få kor ute i skog och mark (naturligtvis hade de ladugård och andra visthus som användes när vädret så fordrade). De ville anlägga sin kompost. De ville ha sina höns pickandes i det fria. De ville använda sin häst till att hjälpa till i skogsbruket. De ville ha sina glada grisar bökandes som hjälp att vända jorden. De ville försöka förstå innebörden av att finnas till här på jorden och de arbetade med allt detta tillsammans med djur och natur.

De tyckte mycket om att ha fester tillsammans när det fanns något att fira. Tex. hade de en liten tacksägelsefest vid varje fullmåne.

Regeringen försökte nog stoppa deras "tossiga" tilltag genom ständigt nya regler och avgifter. Men det var något alldeles speciellt med dessa människors sätt att leva. Runt deras verksamheter växte skolor, sjukhus, teatrar, butiker upp. Folk drogs till detta och tyckte så mycket om det de såg och upplevde att de började protestera mot regeringens sätt att styra landet. Det började växa upp liknande alternativa verksamheter utefter folks egna tankar och önskningsar.

Oj, oj oj. Regeringen blev alldeles förskräckt. Hur skulle detta stoppas? Man visste sig ingen råd förrän någon kom på den geniala idén. – BIDRAG –! Lantbruken behövde man inte bry sig om, sade man, de skulle säkert dö av sig själva. Skolorna skulle man satsa på! "Vi ger dem pengar, så följer de nog våra regler." Regeringen anade inte hur väl detta skulle utfalla. Skolorna blev fullt sysselsatta med att upprätta system som skulle underlätta och säkra följandet av regler och förordningar och hade alls inte tid med utveckling av pedagogiken. Tanken med, ja själva innehållet glömdes nästan bort. Nog fanns det undantag men räckte de eller dog den fria skolrörelsen, som förresten kallades waldorf. Kanske finns det en fortsättning på sagan...

Suzanne Hedberg

efter beskedet om att Martinskolan slopar bondgårdspraktiken.

Varför bondgårdspraktik?

Vi är en samling martinskoleföräldrar som vill belysa vikten av skolans goda initiativ och tradition med bondgårdspraktik för elever i klass 8 eller 9.

FÖR ELEVEN, en ungdom av idag, att få möjlighet till:

- att förbinda sig med jord, växt, djur och natur. Många människor är i dag helt avskurna från detta.
- att i livet på en gård få erfara kretsloppet rent praktiskt.
- att känna på hur det är att följa dagsrytmen utefter gårdens krav.
- att få användning av hela sitt väsen. Kroppen, mycket kroppsarbete. Själen, känsla för omvårdnad. Ande, kosmos, helhet.
- att komma till en förståelse och vilja att värna om vår jord, våra växter, våra djur, som alla är så viktiga för vår överlevnad.
- att förstå, genom erfarenhet, varifrån våra livsmedel kommer och hur de produceras.
- att komma fram till frågor som; Vilken mat stärker våra livskrafter, vilken gör inte det? Hur vill jag värna om miljön?

FÖR GÅRDEN;

- en möjlighet att inspirera en ny generation till att arbeta med jorden.
- en möjlighet att få litet hjälp i en tid då småbrukarna, bokstavligt talat, går på knäna. Det är enbart stordrift som premieras.

FÖR SKOLAN

- att vara en spjutspets in i framtiden!

Vi har nu fått signaler om att bondgårdspraktiken är i farozonen! Eventuellt till och med nedlagd? Om så verkligen är fallet, måste vi be om besinning och omprövning av beslutet.

Lena Carlsson, Jan-Erik Dahl, Helene Derkert, Mirjam Gustavsson, Suzanne Hedberg, Pähr Hellström, Britt Hirase, Gunilla Hydmark, Helene Hydmark, Åke Lindgren, Eva Lazar, Jill Linnér, Dan Regberg, Stefan Vernet, Angelica Weber Vernet, Robert af Wetterstedt.

Förlåt alla ni som hade velat stå med på namnlistan och som vi ej hann kontakta!

Martingårdens seminarier

Till kö- och lekskoleföräldrar och andra intresserade
Varmt välkomna till vårens två sammankomster

Datum: 11 maj

Tid: 19.00

Plats: Solglimten, Högerudsbacken 51, Farsta Strand

Tema: "Små barn på lekskolan" med Martingårdens
småbarnspedagoger

Kostnad: 50 kr per tillfälle

Tel: 08-93 84 51, Annette Dinnetz

Bilder på hemsidan

Med anledning av att några föräldrar hade synpunkter på bilder som föreställer personer på hemsidan vill vi be er alla, elever och föräldrar att titta på bilderna på Martinskolans hemsida på www.martinskolan.se. Tycker någon av er att det inte ska finnas bild på er, eller era barn, kontakta ledningsgruppen som kommer att se till att bilden tas bort och/eller ersätts på lämpligt sätt.

Hälsningar

Ledningsgruppen

Protokoll från Stödföreningens Årsmöte

17 mars 2005

Närvarande: Anders Börthas, Andrew Hickman, Helen Hydmark, Christian Strömberg, Peter Norberg, Tina Dahlgren

1. Mötet befanns vara utlyst i laga ordning.
2. Dagordningen fastställdes till i enlighet med kallelsen.
3. Peter Norberg valdes till mötesordförande och Tina Dahlgren till sekreterare.
4. Anders Börthas och Helen Hydmark valdes att justera protokollet samt till rösträknare.
5. Verksamhetsberättelsen och redovisningen för det gångna året gick igenom. Årsmötet beslutade att verksamhetsberättelsen ska revideras med att de personer som under året ingått i styrelsen ska vara listade, Tina D ordnar med detta inkl notat om avhopp under året. Publiceras i Martinbladet. Ett tekniskt fel fanns i balansräkningen och kassören Helen Hydmark ordnar med nytt original som i efterhand skrives på av styrelsen.
6. Revisor Göran Lundberg gick igenom revisionsberättelsen, se bifogad kopia. Vikten av att styrelsen sätter tidsfrister för att göra av med beviljade bidrag diskuterades och enighet rådde runt denna fråga av

årsmötet. Revisorn rekommenderade ansvarsfrihet för styrelsen.

7. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året.
8. Val av styrelseledamöter samt suppleanter:
  - Platsen i styrelsen som ordförande är vakant. Årsmötet ger den nya styrelsen uppdraget att konstituera sig och utse en ordförande/sammankallande.
  - Till ny kassör på två år valdes Christian Strömberg.
  - Övriga ledamöter:
    - Peter Norberg omvaldes som ordinarie ledamot på två år.
    - Andrew Hickman har ett år kvar på sin mandatperiod som ordinarie ledamot.
    - Sussi Hedberg valdes till ordinarie ledamot på två år.
    - Jill Linnér valdes till suppleant på ett år.
    - Maria Nordell har tillfrågats men ännu ej lämnat besked om en post som suppleant på ett år.
  - Till revisor omvaldes Göran Lundberg.
  - Då revisorsuppleant saknas fick valberedningen uppdraget av årsmötet att identifiera en revisorsuppleant.

- Valberedning: Tina Dahlgren och Helen Hydmark valdes till valberedning till Stödföreningens styrelse.
9. Ny mötesordförande utses på så att Peter Norberg nödgas lämna mötet, Anders Börthas utses till ordf resten av mötet och Tina Dahlgren får fullmakt av Peter.
10. Övriga frågor:
- Motion 1 ang avtackning av avgående styrelseledamöter bifalles.
  - Motion 2 ang revision av stadgarna. Helen Hydmark och Tina Dahlgren har utarbetat ett förslag till reviderade stadgar med hjälp av relevant stödjande litteratur om ideella föreningar. Förslaget antas med förbehållen att rubriken paragraf 4 ändras tillbaka till Föreningsmöte, att man undersöker om fastställande av medlemsavgift är nödvändigt eller ej och att om så är nödvändigt, denna punkt återinförs under paragraf 4.
  - Tina Dahlgren redogjorde för möte med representanter med vänskolan i Estland vid julbasaren. Förslag om utbyte av klassresa uppkom som alternativ till kulturutbyte mellan skolornas elever, ex klass 6 i vänskolan kommer till Martinskolan några dagar under HT och klass 6 i Martinskolan reser till Estland några dagar under VT. Nu när Estland är med i EU finns andra ekonomiska förutsättningar för vänskolan. Göran

Lundberg meddelade att det finns EU-bidrag att söka i form av t ex vänortsutbytesbidrag, mer info finns på hemsida. Göran ska tipsa Tina om lämplig hemsida att leta på och Tina skriver om detta till skolledningen.

11. Mötet avslutas.

Vid protokollet: Justerat: Justerat:

Tina Dahlgren   Anders Börthas   Helen Hydmark

Stödförening för Martinskolan
Orgnr. 802012-0161

**Årsredovisning för tiden
2004-01-01 - 2004-12-31**

RESULTATRÄKNING	040101	030101
	-041231	-031231
<u>Intäkter</u>		
Basarintäkter	71 887	69 498
Pappersgruppen	2 100	0
Ljusgruppen	32 698	47 071
Summa intäkter	106 685	116 569
<u>Kostnader</u>		
Basarer	-27 036	-6 822
Pappersgruppen	-19 100	-17 449
Ljusgruppen	-3 278	-34 265
Avgift SFWF	0	-4 163
Övriga kostnader	-3 484	-4 432
Resultat före finansiella poster	53 787	49 438
Ränteintäkter	1 970	3 930
Räntekostnader	0	- 2 3
Resultat före utbetalt stöd	55 757	53 345
Elevarrangemang	-18 620	-8 176
Bidrag till Martinskolan, inventarier	-81 915	-27 693
Bidrag vänskola Aruküla	-5 885	-2 398
Bidrag Läkeped. Tallin	0	-5 110
Föredrag	0	-2 650
Årets Resultat	-50 663	7 318

Stödförening för Martinskolan
Orgnr. 802012-0161

**Årsredovisning för tiden
2004-01-01 - 2004-12-31**

BALANSRÄKNING	041231	031231
Tillgångar		
<u>Omsättningstillgångar</u>		
Kundfordringar	2 338	4 078
Övriga fordringar	4 510	5 349
Kassa	1 139	431
Postgiro	3 300	1 050
Bank	182 279	223 947
Summa omsättningstillgångar	193 566	234 855
Summa tillgångar	193 566	234 855
Eget Kapital & Skulder		
<u>Eget Kapital</u>		
Balanserat resultat	224 322	217 004
Årets resultat	-50 664	7 318
Summa Eget Kapital	173 658	224 322
Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	0	8 046
Övriga skulder	19 908	2 487
Summa kortfristiga skulder	19 908	10 533
Summa Eget Kapital & Skulder	193 566	234 855

Korta anteckningar från Föräldra- referensens möte 2 febr 2005

Närvarande: Mats Aldén/Solglimten, Lasse Speicher/Solglimten, Gunilla Jonsson/5, Suzanne Hedberg/8, Britt Hirase/10-11

Studium: Vi läste i En gemensam skolningsväg och samtalade.

Mötesanteckningar från 17 jan lades till handlingarna.

Besvärsrutin: Vi vill jobba vidare med den förkortade versionen av Besvärsrutinen som vi fått från Ledningsgruppen. På vissa punkter behöver rutinen vara tydligare. Mats Aldén gör ett förslag att diskutera på nästa kvällsmöte i FR (4 april).

Föräldrappgifter: Vi pratade om skolresor och deras finansiering. När man sätter sitt barn i skolan ska man informeras om att man börjar jobba gemensamt inom klassen med klasskassa. Uppdatering av vilka skolresor som vi anser viktiga - tar vi upp när vi besöker kollegiet. Vi ska be om datum för detta.

Vi bekräftade återigen hur viktigt föräldrars engagemang är i waldorfskolan.

I tidskriften På Väg finns många läsvärda och informativa artiklar. Prenumerera!

PG 608777-9 E-post info@steiner.se

Vi påminde oss själva om vårt deltagande med föräldrainfo tillsammans med Stödföreningen på Öppet hus dagen 19 febr.

Antecknat av
Britt Hirase

Justeras
Suzanne Hedberg

Minnesanteckningar från halvdags- möte i FR den 12 mars 2005

Närvarande: Iréne Eriksson Hededal/1, Petra Tunmar/3, Göran du Rées/3, Phia Fribergh- Dahl/8, Suzanne Hedberg/8, Britt Hirase 10-11, Barbara Wall/SR-representant

Vi började med en presentation och en samling med "dagens ord" av Rudolf Steiner förmedlade av Suzanne.

Vi talade om den hysteriska information om händelser i omvärlden som väller över oss – och hur man gör när man har småbarn. När vuxenvärlden är i chock klarar man kanske inte att vara vuxen, utan förklarar för barn det de inte har behov av att veta. Det är viktigt att vi bildar oss ett eget omdöme och sedan aktivt väljer om och vad vi vill vidarebefordra till våra barn. Små barn behöver inte så mycket information eller förklaringar. De behöver trygghet. Barnen ska få växa upp i takt med sin utvecklingsförmåga. Det är bra när man är fler föräldrar som tycker likadant och som kan stötta varandra.

Skolan har varit bra på att informera om svåra händelser på den nivå där barnen i olika åldrar befinner sig.

Vi kom in på den skräpkultur vi får genom TV och dator, och tyckte det vore bra att diskutera detta i klasserna på ett öppet sätt och utifrån den ålder barnen har. En intressant synpunkt var att man får en helt annan upplevelse genom flera sinnen, t ex lukt, när man besöker en plats än vad man får genom de sinnen som utnyttjas när man ser på TV.

Vi föräldrar behöver hjälpa varandra att hitta alternativ till skräpkulturen.

Under punkten om pedagogikens genomförande fick vi höra att bondgårdspraktiken var i farozonen. Barbara kollar närmare om detta. Ett förslag kunde kanske vara att flytta den till årskurs 9. I 8:an har man så mycket annat, som Sjöviksresan, Luciafirande för lekskolorna och spelet.

Vi var ense om den stora vikten av att pedagogikens genomförande sätts i första rummet.

Vi föräldrar vill att waldorfpedagogiken ska genomföras – vi är en resurs som kan stötta pedagogerna att fortsätta stå för det de tror på – men hur ska vi göra detta?

Många saker man gör i skolan har en djup tanke bakom, som kan vara dold för föräldrarna. Det är önskvärt att pedagogerna förklarar varför man gör som man gör, t ex sagornas betydelse.

Sussie lämnade en informationsfolder till Barbara fvb till SR om en utbildning 14-17 april hos Antroposofiska Sällskapet under titeln Att skapa förmågan att leda. Vi tycker det är önskvärt att Martinskolan deltar.

Några andra frågor vi kom in på var hur vi kan ta hand om synpunkter från Öppet hus och att Göran hade en idé om ett föredrag om den människobild och de föreställningar om världen som vi får från film osv.

Under punkten om SFWF konstaterade vi att det är viktigt att fortsätta arbetet med hur föräldrar informeras och hur man som förälder kan värna om waldorfpedagogikens genomförande och utveckling.

Antecknat av

Justeras

Britt Hirase

Suzanne Hedberg

Minnesanteckningar från möte i Föräldrareferensen 4 april 2005

Närvarande: Iréne Eriksson Hededal /1, Malin Löfgren/4, Maria Persson/7-8-9, Suzanne Hedberg/8, Britt Hirase/10-11, Ola Hägg/12, Barbara Wall/SR-repr

Studium

Vi läste ur En gemensam skolningsväg (fr s 14 andra st till s 17 högst upp) och samtalade om hur man kan lära sig något genom att begrunda hur andra uppträder mot en.

Anteckningar från 2 febr och 12 mars

Minnesanteckningarna lades till handlingarna.

Rapporter

SR har tagit ett principbeslut att gå vidare med pellets för skolans uppvärmning.

SR och BS (Byggnadsstiftelsen) har diskuterat om BS roll och hur samarbetet ska se ut mellan BS och olika instanser i skolan. Man vill öka tydligheten i organisationen.

SR har bett Kollegiet att återinrätta Skönhetsrådet.

Man arbetar med hur 6-årsverksamheten ska utformas med tanke på de barn som ej är inskrivna i Martingården.

Vi skriver ett brev till Kollegiet om att få komma dit och prata om det pedagogiska värdet med skolresor med fokus på bondgårdspraktiken. Vi påminner också om tid för att träffa Ledningsgruppen.

Apropå konflikthantering enligt Besvärsrutinen ställdes frågan vem som avgör när gränsen är nådd för vad som kan hanteras inom skolan och det finns ett behov av att ta in utomstående opartisk hjälp.

Vi kom in på att skolan skulle behöva bli bättre på att informera och på att bemöta elever och föräldrar på ett öppet/värdigt sätt och se att olika elever/föräldrar behöver bemötas på olika sätt. Det kan vara lätt att glömma att sätta eleven i fokus.

Stödföreningen

Suzanne har blivit invald i Stödföreningens styrelse och kommer att fortsätta jobba för samarbetet mellan FR och Stödföreningen.

Föräldrainformation 2 maj

Ansvariga pedagoger är Marika Tell och Sven Wängberg. Suzanne och Britt ordnar med det praktiska samt påminnelse till föräldrar.

Arbetsgrupp kring informationsmapp till nya föräldrar

Irène, Suzanne och Britt börjar jobba med detta snarast.

Vi träffar Pia Riber 12 maj.

Övriga frågor

P g a ett skolgårdsbråk nyligen har frågan om rastvakter aktualiserats. Händelsen hanterades bra i den berörda klassen. Finns det schemalagd rastvaktning?

Antecknat av

Britt Hirase

Justeras

Suzanne Hedberg

Köksmedarbetare sökes

Martinskolan söker till läsåret 05/06 en vikarierande medarbetare till skolmatsalen.

I arbetet ingår alla förekommande arbetsuppgifter i ett kök. Skolan lagar varje dag vegetarisk mat från grunden varför kunskap i vegetarisk matlagning är önskvärd.

Du som söker ser fram emot att samverka med elever, lärare och föräldrar.

Arbetstiden är 7 timmar per dag, alla skollov lediga.

Sänd din skriftliga ansökan till:

Martinskolan
Att: Anna Stelling
Munstycksvägen 18
123 57 Farsta

Senaste ansökningsdag 23 maj, 2005

Ytterligare upplysningar ges av:
Anna Stelling Tel. 08-604 94 08
Ti + To. 13.00-14.00 (+ telesvar.)

Radannonser

Plats för en till?

Har du ett rum att hyra ut till elev i höstens tionde klass?
Ring kansliet 604 38 27

Lägenhetsbyte

Finnes: hörnlägenhet, 2,1/2 i Järna, stort kök.
Önskas: motsvarande i Stockholm med omnejd.
Lena Cadei, tel: 076-26 11 543

Lägenhet uthyres

Jag undrar om någon är intresserad av att hyra min lägenhet under tiden 18 juni-13 augusti.
Den är på 27 kvm, badrum, kokvrå, ligger på 4:e våningen centralt i Bagarmossen, bara 3 minuter från tunnelbanan.
Ring Michelle 070-2481310

Ett äldre, högt piano bortskänkes mot avhämtning.
Ring 070-2648916 Sofia

Rum uthyres from april tillsvidare i Hökarängen
2000/mån inkl el. Viss tillgång till torp 9 mil söder om Sthml.
Endast kvinna.Hund finns.Välkommen att ringa Ewa på 08/
6052212 eller 0704-572489

Större torp/stuga från 1800-talet uthyres hela året 2 rum och kök
el, kamin och öppen spis.Utedass, ej rinnande vatten.
2 km från naturreservat vid havet, 9 mil söder om Stockholm,ca
1 timme med bil, 1700/vecka, 800/helg. Välkommen att ringa
Ewa på 08/6052212 eller 0704-572489

Till katalogen

Innehåller namn och telefonnummer och finns inte med i de Martinblad som publiceras på Internet.

Kalendarium

Maj

9 mån Möte med föräldrareferensen, kl 19.00

11 ons Martingårdens seminarium, kl 19.00
på Solglimten, "Små barn på lekskolan

OBS! Annandag Pingst den 16 maj är en vanlig skoldag!

Juni

6 mån Sveriges nationaldag, lovdag

8 ons Skolavslutning

HT -05

Augusti

22 mån Upprop kl 10.00

September

vecka 36 Projektvecka för klass 10-12

Oktober

vecka 44 Höstlov

November

7 mån Informationskväll: Undervisning i klass 8-12

December

20 tis Julavslutning

VT-06

Januari

9 mån Terminstart

27 fre Lovdag Svenskt waldorvflärlärmöte

Februari

6 mån Informationskväll: Undervisning i klass 1-7

Vecka 9 Sportlov

April

vecka 15 Påsklov

Maj

26 fr Lovdag

Juni

6 ti Lovdag

9 fr Sommaravslutning

